

Visie op Brandveiligheid Regionale Brandweer Drenthe

Januari 2008

Voorwoord

Brand is een fenomeen dat altijd en overal sterke reacties oproept bij mensen. In de media is de laatste tijd nogal wat aandacht geschonken aan de constatering dat de brandweer na een melding steeds later arriveert bij een brand. De commandanten van de brandweerkorpsen in Drenthe zijn zich hiervan al langer bewust en zijn dan ook al enige jaren intensief bezig met dit onderwerp, in relatie tot de andere schakels uit de veiligheidsketen (met name preparatie en preventie). In het project 'Brandweer in Drenthe vernieuwt' hebben zij een visie op brandveiligheid ontwikkeld. Deze visie sluit aan bij het Actieprogramma Brandveiligheid van het ministerie.

In deze folder wordt die visie van de brandweercommandanten kort omschreven en onder de aandacht gebracht van de bestuurders van de gemeenten en de medewerkers van de brandweer. Het thema brandveiligheid is ingewikkelde kost. Brandveiligheid is even complex als een brand zelf waarvan de ontwikkeling en het verloop in de praktijk zich niet gemakkelijk laten voorspellen. Een belangrijk doel van deze folder is het bieden van informatie om enig inzicht in de materie te bieden en het begrip 'opkomsttijd' te relativiseren en in een breder perspectief te plaatsen. De folder beoogt om gemeenteraden en raadscommissies meer houvast te bieden bij het maken van afwegingen en het nemen van besluiten.

Mijn hoop is dat deze folder zal bijdragen aan het vergroten van het inzicht in brandveiligheid en mag helpen bij het goed doordacht vaststellen van het gewenste niveau van brandveiligheid in het belang van de inwoners van Drenthe.

Fred Heerink,
Commandant Regionale Brandweer Drenthe

De opkomsttijd is de tijd vanaf de melding aan de alarmcentrale tot het ter plaatse komen van de eerste brandweereenheid. In de systematiek van het ministerie moet de opkomsttijd in 80% van de uitrukken worden gehaald.

Gemeenteraden stellen een norm vast voor de opkomsttijd in hun gemeente. Het ministerie geeft richtlijnen (per bouwtype) voor de opkomsttijd. Een rechter zal bij een schadeclaim uitgaan van de landelijke richtlijn, tenzij een gemeente expliciet een andere opkomsttijd heeft vastgesteld.

Visie op Brandveiligheid

15 minuten

De repressieve brandweerorganisatie is in Drenthe zeer efficiënt ingericht met een aantal uitruklocaties en bemensing die voor het grootste deel bestaat uit 'vrijwilligers' en in de plaats Emmen uit beroepsmedewerkers. Onderzoek wijst uit dat een opkomsttijd van 15 minuten voor de eerste brandweereenheid in elke gemeente in Drenthe een afspiegeling is van de mogelijkheden van de huidige situatie. Dit is gelijk aan de landelijke richtlijn voor de opkomsttijd van de brandweer bij verkeersongevallen. Ook voor de politie en de ambulancedienst geldt voor spoedmeldingen een landelijke (advies)norm van 15 minuten opkomsttijd.

Wat is het effect van de opkomsttijd van de brandweer op het voorkomen van doden door brand? Jaarlijks komen in heel Nederland gemiddeld ongeveer 70 personen om door brand (tegenover 900 doden door verkeersongevallen). Figuur A. geeft een indruk van de relatie tussen de tijd na het ontstaan van een brand in een woning en het moment van overlijden of het oplopen van een dodelijke verwonding. In woningen vallen de meeste slachtoffers door brand.

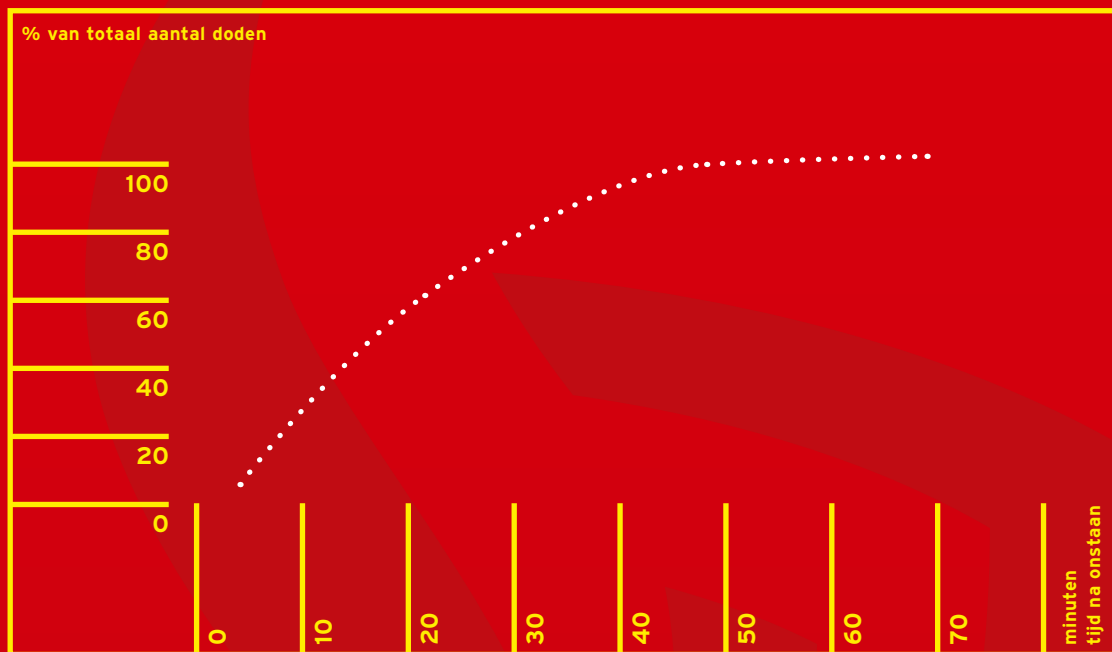

8 minuten

In de systematiek van het ministerie duurt het 15 minuten voordat een brand wordt gemeld. Vanaf het moment van melding start de opkomsttijd voor de brandweer.

Het ministerie heeft zestien jaar geleden normen opgesteld voor de opkomsttijd van de brandweer bij brand. Hierbij is onderscheid gemaakt in 70 typen gebouwen voor één of meer tankautosputten en een redvoertuig. Zo geldt voor de meeste soorten woningen een opkomsttijd van 8 minuten voor één blusvoertuig. Dat betekent concreet dat in 80% van de gevallen de juiste brandweereenheid binnen 8 minuten na het eerste contact met de melder op het brandadres gearriveerd is. Dat is dus 23 minuten na het ontstaan van de brand. Op basis van het figuur is de kans om te overlijden op dat moment al aanzienlijk (70%).

De scherpe adviesnormen voor de opkomsttijd zijn voortgekomen vanuit de gedachte (wens) dat de brandweer eventuele door vuur en/of rook ingesloten personen nog zou kunnen redden. Voor schadebeperking zouden hogere normen kunnen volstaan. Redden is echter lang niet altijd mogelijk; zoals uit figuur A. blijkt, overlijden er al personen kort na het ontstaan van een brand. Daarnaast is er een eigen verantwoordelijkheid van gebruikers en eigenaren van gebouwen. Het is eenvoudig om in een woning rookmelders toe te passen. In kwetsbare objecten is de aanwezigheid van de juiste aantallen goed geoefende bedrijfs-hulpverleners essentieel. Kwetsbare objecten zijn woningen en gebouwen waarin zich veel mensen kunnen bevinden en gebouwen waar verminderd zelfredzame mensen (zieken, bejaarden, kinderen) aanwezig zijn.

Figuur A
 Gemiddeld tijdsverloop van de sterftekans bij branden in woningen waar doden vielen (tijd in minuten na ontstaan).
 Bron: ministerie van BZK.

Rookmelders; een rekensom: 8 minuten = 15 minuten

Door het gebruik van rookmelders wordt een beginnende brand ongeveer 8 minuten eerder ontdekt en hebben aanwezigen (veel) meer kans om tijdig naar een veilige plaats te vluchten. Deze tijdwinst kan dus een verhoging van de opkomsttijd van de brandweer met zo'n 8 minuten compenseren. Bovendien hoeft de brandweer dan minder vaak reddend op te treden en kan zij zich na aankomst bij de brand direct richten op schadebeperking.

Is 8 minuten in Drenthe haalbaar?

De landelijke richtlijnen met een norm van 8 minuten voor veel typen woningen zijn geënt op de situatie in de grote steden in de Randstad. Deze steden hebben een permanent in de kazerne parate beroepsbrandweer. In Drenthe bestaat de brandweer grotendeels uit vrijwilligers. De geografie en de geografische ontwikkeling van een uitgestrekte plattelandsregio met een lagere bevolkingsdichtheid maakt het voldoen aan de scherpe landelijke opkomsttijden vrijwel onuitvoerbaar. Tegelijkertijd is er een tendens dat de vrijwilligers op steeds grotere afstand van de uitruklocatie gaan wonen en werken. Hierdoor neemt voor de vrijwilligers de tijd toe om na het alarm de uitruklocatie te kunnen bereiken en anderzijds en neemt (doordeels overdag) het aantal op dat moment beschikbare vrijwilligers af.

De brandweercommandanten in Drenthe willen het bestel, met voornamelijk vrijwilligers in de repressieve dienst, niet opgeven. De vrijwilligers zijn gemotiveerd en even goed opgeleid en getraind als beroepsmensen. Daarnaast zijn de kosten van een fulltime beroepsbrandweer vele malen hoger.

Visie en rol van het ministerie

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft onlangs aangekondigd dat zij bandbreedten voor de opkomsttijden bij wet zal laten vastleggen. Zij heeft hierbij aangekend dat die bandbreedte kan worden verruimd door het treffen van preventieve maatregelen. De opkomsttijd mag naar haar mening geen rigide doelstelling zijn. Het ministerie heeft begin 2007 een Actieprogramma Brandveiligheid gestart met als doel het verhogen van de brandveiligheid. Het richt zich in eerste instantie op instellingen met bewoners en gebruikers die kwetsbaar zijn of afhankelijk van anderen voor hun veiligheid. Het gaat vooral om het verhogen van het brandveiligheidsbewustzijn en van de kennis in de keten ontwerper-bouwer-beheerder/gebruiker. Het actieplan is gericht op het maken van verbindingen tussen de deelgebieden die worden onderscheiden binnen de brandveiligheid: pro-actie, preventie, preparatie, repressie en nazorg. Brandveiligheid is een totaalproduct en wordt niet alleen geleverd door de repressieve inzet van de brandweer. Een hogere opkomsttijd (repressie) kan bijvoorbeeld worden gecompenseerd door bouwkundige en installatietechnische voorzieningen (preventie). De brandweercommandanten in Drenthe onderschrijven deze visie en willen er mee aan de slag.

Actieplan

Er kan een aantal activiteiten worden ondernomen om in Drenthe te komen tot een eenduidige, realistische en verantwoorde opkomsttijd van de brandweer bij brand. Het gaat hierbij om besluiten, voorlichten, adviseren, verbeteren en monitoren. De meest belangrijke acties staan hieronder vermeld.

Rol gemeenteraad

Om te beginnen zal de gemeenteraad moeten besluiten dat zij de basisbrandweezorg wil inrichten op de norm voor de opkomsttijd die al geldt bij verkeersongevallen: in 80% van de spoedalarmeringen is de eerste brandweereenheid zo spoedig mogelijk, doch binnen 15 minuten na alarmering, op het hulpverleningsadres aanwezig. Dit is een bekrachtiging van de huidige situatie. Daarnaast kan de gemeenteraad jaarlijks monitoren of de brandweer aan de norm voldoet door de brandweer te vragen om rapportages over de opkomsttijden en deze te behandelen in de gemeenteraad.

Voorlichten en toepassen rookmelders - woningen

Het is belangrijk dat de uitvoering van de 15 minuten norm door de brandweer wordt ondersteund met een goede voorlichting van de bevolking en communicatie over de eigen verantwoordelijkheid van inwoners en het belang van het toepassen van rookmelders. Het gemeentelijk beleid omtrent rookmelders in woningen kan worden voortgezet met als doel om een rookmelderdichtheid van minimaal 80% te bereiken. Dit wordt vastgelegd in een actieplan waarin onderscheid kan worden gemaakt tussen diverse woonwijken of -gebieden, eventueel gerelateerd aan de afstand tot de brandweerpost en de risico's (soorten woningen). In het plan is opgenomen of (en in welke mate) de gemeente het gebruik van rookmelders mede wil stimuleren door financieel bij te dragen.

Communiceren, toelichten en verbeteren - kwetsbare objecten

Gemeentelijke diensten hebben contacten met eigenaren en gebruikers van gebouwen en met organisaties die groepen mensen huisvesten. Het is raadzaam om in die contacten te benadrukken dat de huisvesters zelf hoofdverantwoordelijk zijn voor de brandveiligheids situatie en de mogelijkheden van de bewoners voor ontvluchting bij brand. Dat geldt ook voor het organiseren van de bedrijfshulpverleningsorganisatie en het opleiden en oefenen van de bedrijfshulpverleners. Het is nodig om per (kwetsbaar) object alle aspecten van de brandveiligheids situatie, waaronder de opkomsttijd en de preventieve situatie, in kaart te brengen en het totaal te beoordelen. Dit sluit aan bij het Actieprogramma Brandveiligheid van het ministerie. De brandweer kan adviseren en toelichten, maar ook onderzoeken of er aanvulling of verbetering in de brandveiligheids situatie nodig is. Over de te treffen (preventieve en preparatieve) maatregelen zal de brandweer overleggen met de eigenaar/beheerder van het gebouw. Gemeenten dienen hiervoor beleid te hebben/ontwikkelen waarop de brandweer kan terugvallen, met name als het gaat om 'bestaande bouw'. De Regionale Brandweer Drenthe zal de gemeenten bij dit actiepunt ondersteunen.

Colofon

Uitgave

Visie op Brandveiligheid
Regionale Brandweer Drenthe
Januari 2008

Redactie

Tineke Koning, RBD

Vormgeving

In Ontwerp, Assen

Regionale Brandweer Drenthe

Postbus 402

9400 AK Assen

T (0592) 32 46 60

F (0592) 32 46 61